

Militarizmi İçselleştirmenin Dayanılmaz İğrençliği

Rıdvan Kaya

Uzun bir ayrılığın, hasretin ardından medya nihayet aradığı otoriter paşasını buldu! Ağustos ayında göreve gelen İlker Başbuğ ayağının tozuyla verdiği mesajlarla askerci siyaseti meslek edinmiş kesimlere adeta moral takviyesinde bulundu. Böylelikle bilhassa Ergenekon olayıyla birlikte Kemalist cenaha hakim olmaya başlayan can sıkıntısı ve ümitsizlik hali bir nebze de olsa hafifletilmiş oldu.

Genelkurmay'daki devir teslim töreninde sarfettiği sözler, Ergenekon sanığı iki paşaya “dayanışma” ziyareti, Diyarbakır ve Van'da halka ve sivil toplum kuruluşları yöneticilerine verilen başbakanvari mesajlar ve en son olarak akredite medya mensuplarıyla gerçekleştirilen toplantılarda dillendirilen 28 Şubat'a ilişkin sahiplenici tutum gibi göstergeler genel olarak İlker Başbuğ'un, seleflerinden farklı bir genelkurmay başkanı olacağı yorumlarını kuvvetlendirdi.

Kişiyi endeksli düşünme biçiminin açık etkisini hissettiren bu tarz yorumların pratikle ne ölçüde uyuşacağını zaman gösterecek. Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal-toplumsal şartların genel tahlilinden ziyade şahıs merkezli yorum kolaycılığının çoğu zaman sahiplerini basiretsizliğe, zaman zaman da sükut-u hayale sevkettiği bilinen bir durum. Bu çerçevede örneğin 28 Şubat sonrası askerin kısmen geri çekilmesini, 28 Şubat sürecinin başarısızlığının bir sonucu olarak görmek yerine “Hilmi Özkök'ün aymazlığı”na bağlamak ya da AB ile ilişkilerde sorunların artışına ve gerilimin büyümesine paralel olarak askerin hükümet üzerinde pres uygulamasına hız vermesini komuta kademesindeki değişikliğin neticesi olarak görmek hep aynı dar görüşlülüğün yansımalarıdır.

Kışlaya Endeksli Gelecek Tasavvuru

Türkiye'de siyasal analizlerin olgular yerine karakterler üzerinden yapılmasının yaygın bir gelenek olduğu gerçeğini göz önünde bulundurduğumuzda malum kesimlerin İlker Başbuğ özelinde aradıkları beyaz atlı prenslerine kavuşma heyecanı yaşamalarını çok garip görmemek lazım. Burada can alıcı husus, Kemalist cenahın zihnini, pratiğini, geleceğe dair beklentilerini tümüyle kışlaya ve kışla içi gelişmelerin sonuçlarına bağlamış olması. Halka güvenmeyen, sandıktan hazzetmeyen bu zihniyet dünyasının siyaseti büyük ölçüde silahlı bürokrasinin muhafızlığında icra edilmesi gereken otoriter bir faaliyet şeklinde algılaması doğal olarak zaman zaman bu tarz heyecanlara yol açabiliyor!

28 Şubat sürecinin ardından Hilmi Özkök dönemini tümüyle kayıp, hatta rotadan açık bir sapma olarak gören, ardından “kodu mu oturtacak paşa” coşkusuyla Yaşar Büyükanıt hakkında büyük beklentiler içerisine giren söz konusu çevrelerin yaşadıkları hayal kırıklığının tarifi imkansızdı. Öyle ki, düne kadar Büyükanıt için güzellemler düzen, yalakalıkta sınır tanımayanlar, üniformasını çıkarttığı anda Büyükanıt'ı kıyasıya eleştirmekte bir beis görmediler. Ve şimdi yeni bir başlangıç, tekrardan bir siftah heyecanı, temennisi ile Başbuğ'a methiyeler sıralamakla işe koyuluyorlar. Bu sıralar medya köşelerinde “İlker Paşa ile çok şey değişecek!” mealinde yorumlara sıkça rastlamak mümkün oluyor.

Mamafih yine de heyecanlarını bastırmaya çalışanlara; yeni bir hayal kırıklığını bünyeleri kaldırmayacağından daha temkinli davrananlara; yakın dönemde yaşadıkları tecrübelerden ötürü endişe ve güvensizlik hisleri yansıtanlara da rastlanabiliyor. Nitekim CHP Genel

Başkanı Deniz Baykal'ın Başbuğ'un göreve başlaması dolayısıyla yaptığı konuşmaya ilişkin olarak "Tespitler doğru da, icraatta pek bir şey görmüyoruz!" türünden bir parça kırgınlık, kısmen "gönül koyma" içerikli hatırlatmaları bu durumun bir yansıması sayılabilir. Bununla birlikte Başbuğ'un devam eden açıklamaları ve tutumu muhtemelen Baykal ve benzer pozisyonundaki zevatın endişelerini büyük ölçüde gidermiş olmalı!

Özetle, Başbuğ ile birlikte ordunun siyasi rolünün ne yönde ve ölçüde değişeceğinin henüz elde somut bir göstergesi bulunmasa da, Kemalist cenahın askeri vesayet bağımlılığının, siyasete müdahale beklentisinin artış göstereceği rahatlıkla tahmin edilebilmekte. Hükümet ile Aydın Doğan medyası arasında iplerin gerilmesinin de bu eğilimi daha fazla beslemesi muhtemeldir. Haberciliği, kamuoyunu otoriter resmi ideoloji çerçevesi dahilinde şartlandırma, yönlendirme şeklinde algılayan ve icra eden; ve bu yolla siyaset üzerinde etkili olup kaynaklardan orantısız istifade etmeyi hedefleyen bu medya anlayışının en güçlü silahıdır askerle iş tutmak! İrtica, bölücülük vb. öcüler üzerinden yapılan yayınlarla sistemli biçimde haki duyarlılıkları kaşımak adeta bu yayın politikasının özünü oluşturur.

Bununla birlikte militarizmin sürdürülmesi, yüceltilmesi şeklinde adlandırılabilir bu tutumun sadece CHP tarzı siyaset, kartelleşmiş medya ve Kemalist resmi ideoloji muhafızlığını meslek edinmiş kesimlerle sınırlı kaldığı da düşünülmemelidir. Ne yazık ki, askeri vesayet olgusu Türkiye'de kuşatıcı bir olgu ve bulaşıcı bir hastalık gibi neredeyse her yere, her kesime sinmiş vaziyette. Hatta kendisini muhalif konuma oturtan, sürekli biçimde hukuka ve özgürlüklere, sivil topluma vurgu yapan çevrelerde dahi değişen yoğunluklarda da olsa bu olgunun yansımalarıyla karşılaşmak mümkün olmakta.

"Paşa'yı Dinliyorum, Basiretim Kapalı!"

Genelkurmay Başkanlığı'nca 16-17 Eylül tarihlerinde basın yayın kuruluşlarının yönetici ve temsilcileriyle gerçekleştirilen "bilgilendirme toplantısı" vesilesiyle sergilenen kimi tutumlar bu durumun göstergesi sayılabilir. Düzenlenmesinden içeriğine kadar her aşamasına ilişkin toplantının medyaya yansıtılma biçimi askeri vesayetin içselleştirilmesi halinin tipik bir örneğini teşkil etmiştir. Genel tutumlarıyla askeri vesayeti sürekli eleştirenler dahi davet edildikleri andan itibaren hizaya girmekte zorlanmamış, tavırlarıyla Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'u hoşnut edecek ve takdirini kazanacak bir "olgunluk" sergilemişlerdir.

28 Şubat sürecinin tam tekmil hukuksuz uygulamalarından biri olan ve bugüne dek inatla sürdürülen "akreditasyon" saçmalığı gündeme getirilmemiş; "seçilenler"den olma bahtiyarlığı ile davranılmıştır. Genelkurmay karargâhına adım atıldığı andan itibaren tartışan, eleştiren, açıklara dikkat çeken gazeteci profilinden eser kalmamıştır adeta. Koyu renk takım elbiseleri ve kravatlarıyla Genelkurmay Başkanı'nın karşısında sıraya dizilenler, dikte ettirilmek istenen "bilgi"leri tam bir hulus-u kalb ile beyinlerine ve oradan da okuyucularına/izleyicilerine aktarma yükümlülüğü ile hareket etmişlerdir. Aynen bundan önce kendilerinin dışlanması diğerlerinin sorun yapmaması gibi, şimdi başkalarının dışlanmasını kendilerini ilgilendirmeyen bir durum olarak görmeyi kanıksamakta pek zorluk çekmemişlerdir. Kendileri davet edildiğine göre büyük bir yanlış giderilmiş olmalı ki ortada sorulmayı gerektiren, dert edilecek bir durum kalmamış demektir!

Gerçekten çok tuhaf! İlker Başbuğ'un sözlerini, -ki mesleğe yeni başlamış bir gazeteci için dahi önceden tahmin etmenin son derece basit olduğu sözler, açıklamalardır bunlar- abartmak, bu sözlerle çarpıcı mesajlar yüklemek, sahibini bilge konumuna oturtmak gibi yaklaşımlar utanılması gereken tutumlardır. Üniformalı her memurun artık klasik hale gelmiş, çoktan

bayatlamış tören konuşmalarını sorgusuz sualsiz dinleyip; ev ödevi yapar gibi köşesinde yaldızlamakla kamuoyu aydınlatılabilir mi?

General Başbuğ “Kimse TSK üzerinden siyaset yapmasın!” buyuruyor, çok saygın gazeteciler “Ya siz?” diye sormuyorlar? Öyle ya TSK üzerinden siyasetin şahını yapan siz değil misiniz? Burada yanlışlık asker ile siyasetin iç içe geçirilmesi mi, yoksa sivillerin bu özel alana dahil olma çabaları mı?

Asker kayıpları konusunda da General Başbuğ çok net. “Kimse daha ne kadar devam edecek diye sormasın, moralimiz bozuluyor!” buyuruyor! PKK ile çatışmalarda çocukları ölen ailelerin “Vatan sağolsun, diğer oğlumuzu da göndermeye hazırız!” türünden yaklaşımlarının vurgulanmasını salık veriyor. Yine herkes suspus! Cenaze törenlerinde bu tarz klişeleşmiş sözler sarfeden ebeveynlerin gerçek ruh halini kimsenin merak etmemesi ne garip!

Hem sonra neden hiçbir gazeteci Başbuğ’a Kürt sorununa ilişkin çözüm önerilerini sormuyor? Lütfen, kimse “O asker, işi silahlı mücadele. Siyasi mahiyet taşıyan konularda konuşması da, bu konuların kendisine sorulması da doğru olmazdı.” demesin! Diyarbakır’da sivil toplum kuruluşları ile görüşmesinde soruna dair çözüm önerileri bağlamında “af”tan söz eden bir temsilcinin lafı ağzına tikan ve “Ne genel, ne özel af mümkün değil!” diyen Başbuğ’un sıradan bir bürokrat, bir memur olduğunu varsaymak ne mümkün! Meclis’in yetkisinde olan bir konuya dair bu kadar net sınırlar çizebilen bir kişinin siyasetin dışında kaldığını düşünmek akla zarardır!

General Başbuğ, 28 Şubat süreci konusunda da gayet açık mesajlar veriyor. Gerektiren koşullar sürdüğü müddetçe 28 Şubat’ın da bir gereklilik olduğunu vurguluyor. Yine kimse bu süreçte yaşanan hukuksuzlukların, hak gasplarının, malum süreçte ordunun boğazına kadar siyasetin içine batmasının ve sonuç itibarıyla de ülkenin topyekûn bir iflasın eşliğine getirilmesinin sorumluluğunu da üstlenip üstlenmeyeceklerini sormuyor.

Ergenekon sanığı iki orgenerale TSK adına yapılan ziyaretin “vefa” kavramıyla açıklanması aynı vefanın neden Veli Küçük’ten esirgendiği sorusuna yol açmıyor mesela. General Başbuğ söz konusu ziyaretin devam etmekte olan mahkeme sürecini etkileme ihtimaline dair kuşkuları “Türk yargısına hakaret sayarım!” cevabıyla karşılıyor. Ne hikmetse toplantıdaki hiçbir gazetecinin aklına Şemdinli davasında yaşananlar gelmiyor. Savcı Ferhat Sarıkaya’nın meslekten atılması ve davanın askeri mahkemeye intikal ettirilmesinin ardından “iyi çocuklar”ın serbest kalması hakkında Sayın General’in ne düşündüğü merak edilmiyor. Aynı şekilde, 367 davasının Anayasa Mahkemesi’nde görüşüldüğü bir vasatta 27 Nisan gece yarısı bildirisiyle Genelkurmay’ın yaptığı şeyin “Türk yargısı” açısından ne ifade ettiği de sorulmuyor.

Bunlar zor sorular mı? Genelkurmay Başkanı’nın akreditasyon uygulamasını savunma babında Gazeteciler Cemiyeti’nin kriterlerinin uygulandığı iddiasına karşın o zaman cemiyet üyesi bazı basın yayın organlarının temsilcilerinin neden hariçte tutulduğu dahi sorulmuyor.

Kısacası sorulması gerekenler sorulmuyor; çelişiklere dikkat çekilmiyor. “Majestelerinin medyası” ruh hali içinde paşa paşa idare edilip, gidiliyor. Basın yayın mantığının temelinde merak vardır, soru, soruşturma, araştırma vardır. Oysa çekilen fotoğrafta bu vasıflar karargâh nizamîyesinde terk edilip dışarıda bırakılan fazlalıklar gibi durmakta.

Militarizm, Elini Verenin Kolunu Kaptırdığı Bir Bataklıktır!

Ne yazık ki, tüm bu zavallılığa, bu pejmürde görüntüye karşın dışarıda tutulanların da önemli bir kısmının hâlâ sorunun özünü kavramaktan aciz oluşları çarpıcı bir gerçek olarak önümüzde duruyor. Bunca yaşanana rağmen örneğin hâlâ *Vakit* gazetesi “şehit” edebiyatı yapmayı, *Samanyolu* televizyonu “bölücülere karşı kahraman askerlerimizin nasıl ölüme koştukları”nı anlatan garip senaryolu filmler yayınlamayı sürdürüyor. Militarizmin bütüncüllük içeren kapsamlı bir sistem, kurumsal bir olgu olduğu gerçeği ıskalanmaya devam ediliyor ısrarla. Militarizmin hukuksuzluğunu, ahlaksızlığını, saldırganlığını gerçek boyutlarıyla ve tüm yansımalarıyla kavramaktan; gayri sahîh bir akidenin ürettiği “ordumuz” mistifikasyonunun temelsizliği ile yüzleşmekten kaçınılıyor adeta.

Bunca haksızlığa, istiskale rağmen birileri hâlâ ısrarla kendilerini “vazifeye hazır memur” konumunda görmeye devam ediyorlar. Evlatlarını kirli savaşta kaybetmiş zavallı ana babaların “Ne yapalım, vatan sağolsun!” türünden acziyetlerinin bir benzerini sergiliyorlar çoğu kez. Böylece bu çarpık işleyişin sürdürülmesi kolaylaşıyor. Ve sonuç itibarıyla acziyet, militarizme kan pompalamayı sürdürüyor!

Haksöz Dergisi Sayı: 211 - Ekim 2008

Kaynak: [Militarizmi İçselleştirmenin Dayanılmaz İğrençliği - Rıdvan Kaya](#)